

سىنارىۋىڭانى پىكھىننى ھكۈمەتى داھاتوۋى عىراق

05-10-2021

نووسەرھان

ناوھندى لىكۆلېنەۋەى رووداۋ

كۈرتە : ھەلبۇزاردنى پىشۋەختەى 10 ى تشرىنى يەكەمى 2021 بۇ خولى پىنجهمى ئەنجومەنى نوپنەرانى عىراقە، بەلام لە ئىستاۋە چاۋەكان و مشتومرەكان لەسەر چۇنىيەتى يەكلايىكردنەۋەى پۇستى سەرۇكۋەزىرانى داھاتوو چر بوونەتەۋە كە متمانە لە پەرلەمانەۋە ۋەردەگرىت و بۇ يەكلایى بوونەۋەى ئەم مشتومرە جومگەيەش چەند پىدراۋ و سىنارىۋىيەك لەبەردەستدان.

ياسين تها

هه لېژاردنى پېشوه خته 10 ى تشرېنى يه كه مى 2021 بۆ خولى پېنجه مى ئه نجومه نى نوښه رانى عېراقه، به لام له ئېستاوه چاوه كان و مشتومرې كان له سهر چۆنېه تى يه كلايېكردنه وهى پۇستى سهرؤكوه زېرانى داهاووو چر بوونه ته وه كه متمانه له په رله مانه وه وه رده گرېت و بۆ يه كلايې بوونه وهى ئه م مشتومرې جومگه ييه ش چه ند پېدراو و سينا ريوېه ك له به رده ستدان.

راپه وى ده ستورى

له خوله كانى پېشوو تر دا راپه وى ده ستورى يانه ي ديارى كردنى سهرؤكوه زېران روون بوو (گه وره ترين ليست)، به لام له پاش هه لېژاردنى (2018) نه رېتى ديارى كردنه كه گۇرپانكارى به سهر دا هات و له ساپه ي ئه م پېشواته نوښه شدا عادل عه بدولمه هدى و مسته فا كازمى له به ك خولدا (چوارهم) و به دواى يه كتر دا حكومه تيان پېكه يئا له كاتېكدا هېچ كاميان نه ك زورېنه به لكو هېچ ليست و فراكسيؤنېكيان له ناو په رله مان نه بوو. ئه م هه لېژاردنه كه پېنجه م خوله سهر سووره له سهر ئه وهى ره وته كه ي ئه و سهرؤكوه زېران به رېزېر بكات، به و پېه ي چاوه رپى يه كه ميه، ههر له م كانه شدا هاوپه يمانېتېيه كانى ديكه ي وه ك فه تلى حه شدى شه عبى و ماليكى و حه كيم _ عه بادى، باسيان له وه كردوو كه نيازى پر كردنه وهى پۇسته كانيان هه به و ركا به رى له سهرى ده كهن.

نه رېتى باوى سياسى

جيا له راپه وه ده ستورى به كه، به گورپه ي نه رېتى باوى سياسى پاش 2005، پېكه يئانى حكومه ت سهره تا نه رك و پرؤسه يه كى په يوه نديداره به هيزه سهره كيه كانى شيعه وه، به وپېه ي ئه وان زورېنه ن و له نيوه زياترى 329 كورسيه كه ي په رله مان پېكه ده يئىن و ئه م پۇسته شيان كردوو به شايسته يى سياسى و ميژويى خۇيان، پاش ئه وهى ئه وانېش ده گه نه رېكه وتن پېكه اته كانى كورد و سوننه بانگه يشت ده كهن بۆ ته واو كردنى پېكه يئانه كه له رېكه ي دابه شكردنى پۇسته گرنگه كانى ديكه وه. به هؤى ئه وه شى ئه مه دوو خوله په رته وازه يى و دابه شبوونى سياسى بالى به سهر مالى شيعه دا كيشاوه و هيزى نوئ له ناويان سهره يه لداوه، دروست كردنى كۇده نكى و برپارى كۆكهره وه له ناو پېكه اته ي زورېنه ي عېراقدا له هه مووكات ئه سته متر بووه كه ههر له م هه لېژاردنه چوار جه مسهرى سياسى سهره كيان هه به.

كۆكردنه وهى زۇرترين كورسى

به گورپه ي ئه و ئامازانه ي تاوه كو ئيستا له به رده ستدان پېكه يئانى حكومه تى داهاوو ي عېراق زور خيرا نابيت، له لايه ك له به ر سيستمى فره بازه يى و ئه گهرى سهره كه وتنى كانديدى سهر به خو و ورده ليستى براوه ي لۇكالى له شاره كانى ناوه راست و باشوور، له لايه كى ديكه وه به هؤى نزيكى چانس و جه ماوه رى ههر چوار هيزه سهره كيه كه ي شيعه، كه به شدارن له هه لېژاردن. سهره ييه كان بانگه شه ي به ده سته يئانى 100 كورسى په رله مانى داهاوو ده كهن و به گهرمى باس له سهرؤكوه زېرانى سهرى ده كهن، به لام پېشبنېيه كانى ده وره به رى نيوه ي ئه م ژماره و كه متر شيان بۆ داده نيئ، له حاله تېكيشدا ئه گهر بگه نه نزيك له 100 كورسى وه ك خۇيان ده لېت، هېشتا زورېنه ي ئاسايى له په رله مان (1+50) پئويستى به 166 كورسى هه به و هېچ حكومه تېكيش به و ژماره شلؤقه ده ستر اووه نابيت و بۆ جيگير بوونى ده وره به رى 200 كورسى پئويسته، ئه مه ش ههر له ئيستاوه ئه وه يه كلايې ده كاته وه كه سينا ريوېى هاوپه يمانېتى و دروست كردنى حكومه تى ئيئتلافى له نيوان جه مسهره به هيزه كانى شيعه و دؤزېنه وهى ته واو كه رى كورد و سوننه له هه موو ئه گهرېك رېتېچوو تر و ده ركه وتوو تره.

چانسى حه شدى شه عبى

سهره كيترين ركا به رى سهر هاوپه يمانېتى فه تلى حه شدى شه عبى به كه رووكارى سياسى هيزه كانى حه شدن، بۆ نموونه ئه گهر ئه م به ره سياسى به له گه ل سهره ييه كان پېكنه يه ن، ئه وا ره وشه كه ده چېته به رده م ئه گهرى دروست بوونى "ئۇبۇزسيؤنى چه دار"، ئه مه ش سهره كيشيت بۆ دروست بوونى مه ترسى و دلّه خورتى له شه رى ناوخؤى شيعه يان به ريكه وتنى زېر و هه رپه شه گورېنه وه له ره وشي كدا كه و لات خؤى گيرؤده ي قه يرانى ئابوو رى و ته ندروستى و ليكه وته كانى شه رى تيرؤر و قه يرانه كه له كه بووه كانى ميژووى هاوچه رخي ده ولته ي عېراقه، له به ر ئه مه ش قورسه هېچ حكومه تېك به بى ليكگه يشتنى سهر و حه شد رووناكى بيئيت.

ره نكه فه تح دووه مى هه لېژاردن بيت، له كاتېكدا خۇيان ده لېين يه كه م ده بين، چاوه رپى كورسى زور ده كهن، به لام گرفتى سهره كى ئه م

بەرەپە ئەوھەپە لەسەر پېگە و نفوزى راستەوخۆ ئىران ئەژمارە، سەرۋكۆزىرانی حەشدىش توانای مامەلەكردنى لەگەل ئەمەرىكا و ئەوروپا و چواردەورە عەرەبىيەكەى عىراق نىيە، لەكاتىكدا پىشتىوانى ئەمانە پىويستىيەكى زۆرى ئىستاي وئاتە بۇ بەرەنگاربوونەوھە قەيرانى ئابوورى و لىكەوتەكانى كۆرۇنا، لەوھش گرنكتر مەترسىيەكانى داعش بەتايبەت ھىشتا عىراق خاوەنى سىستىمى بەرگرى ئاسمانى نىيە و بەرووى ھەموو مەترسىيەكاندا كراوھە.

سىنارىيۇيەكى نا تەقلىدى

لەدەرەوھى ئەم سىنارىيۇ باوھ تەقلىدىيەش كە لەم خولەشدا زالە، سىنارىيۇيەك ھەپە كە ژمارەپەك ھىزى سەرەكى لە شىعەو سوننە و كورد پىكەوھە بەگۆزەپە بەرنامەپەكى پوون حكومت پىكېھىنن و خۇپىشاندەرە نارازىيەكانىش قايىل بكن بەبەشدارىكردن كە ئىستا بەشى زۇريان لە دەرەوھى پروسەى ھەلبۇاردنن و بايكۇتايان كرددوھ، بەگۆزەپە ئەم سىنارىيۇ خۇشبىنە حكومتى ھاوبەش كار لەسەر سنورداركردنى دەستىووردانى دەرەكى و ئىرانى دەكات و شوناسى نىشتەمانىيەنى عىراق دەگۆزىتەوھە و كارى پەكەمى چاكسازى راستەقىنە دەبىت، بەلام لەناو كۆمەلنىك ھىزى سىياسىدا كە بال و ملىشىيائى چەكدارىيان ھەپە ئەگەرى دەستبەردارىبوونى دەسەلات زۆر لاوازە و نىكترىن ئەزموون خۇپىشاندەكانى تشرىنى 2019 پە بۇ داواكردنى گۇرانبكارى گەپىشتە كوشتنى نىكەى 600 كەس و برىنداركردنى ھەزاران كەس و دواترىش كۆرۇنا و پەرتەوازەبوونى رىبەرەكانى پەپەكجارى ھەلىپەسارد، ھەر لەبەر ئەمەش ئەم سىنارىيۇ خۇشبىنە چانسى بەدپھاتنى نىيە.

كارىگەرىيە دەرەكى

سەربارى ئەمانەش پىكېھىنانى حكومتى عىراق بەتەنیا پروسەپەكى ناوخۆى نىيە لەناو چوار جەمسەرى شىعەى تارادەپەك ھاوسەنگدا، بەلگەش بەشى زۆرى سىگنال لە مانگە دەستكردەكانى تاران و واشنتۆنەوھە وەرەگرىت و مەرەجەپەتى نەجەفىش پىكى زۆر كارىگەرىيە لەسەرى ھەپە، ھەر لەم روانگەپەشەوھە ئەوھ روونە بەتەنیا ھىزى ناوخۆى و ئەنجامى ھەلبۇاردن ناتوانن بەكلايى بكنەوھە و سىبەرى دەرەوھەش بەسەرەوھە دەبىت، لەمەشياندا رەنگە مستەفا كازمى بىرىكى باش چانسى دووبارە كاندىكردنەوھى ھەبىت بەوپیپەى لەماوھى سەرۆكاپەتپەكەپدا زىرەكانە پارى بەكارتە دەرەكپەكان كرددوھ و تۆرىكى بەرفراوان پالپىشتى و پەپوھەندى ئەمەرىكى و ئەوروپى و عەرەبى و تەننەت ئىرانىشى دەستبەركرددوھ، نەك ھەر ئەوھ بەلكو بەغدادى كرددوھ بە وىستگەپەك بۇ بەپەكگەپاندنى دژەكانى ناوچەكە، ھاوكات لەگەل ئەمەشدا كازمى بەزەقى لەسەر ھىچ لاپەنىك ئەژمار نىيە و لە سەر بنەماى "لا غالب وملا مغلوب" لەنىوان شىعەكان رەنگە براوھەكان پەناى بۇبەن و بەتايبەت كە پەپوھەندى لەگەل سەدردا باشە و كارنامەكەشى تارادەپەك ھاندەر و جىگە رەزامەندىيە بەدىارىكراوپیپش لە پىكخستنى ھەلبۇاردنى پىشەوختە و دووركەوتنەوھە لە ركابەرىكردن و پەپاندنەوھى وئات لە قەيرانى كۆرۇنا و لىكەوتە داراى و ئابوورىيەكانى تاوھكو ئىستا. ئەم سىنارىيۇى دانانەوھى كازمىپىش ھەروا سانا نىيە، بەتايبەت كە سەدر رەنگە چاوى لەسەر ئامۇزاكەى (جەغفەر سەدر) يان چەند كەسكى رەوتەكە بىت و تىكرا لەناو شىعەدا تاوھكو ئىستا 8_7 كاندىد بەزەقى ناویان دەبىت سەربارى جىاوازى ئاستى چانسەكانیان، بەگۆزەپە ئەزمونى سالىانى رابردووى پروسەى سىياسى عىراقىش دانانەوھى سەرۆكۆزىران لە پۇستەكەى مسۆگەر نىيە و ھەر لەم 18 سالەى دواپیدا عەلاوى و جەغفەرى و عەبادى و عەبدولمەھدى جارى دىكە دانەنرانەوھە لە كاتىكدا وىلاپەتى عەلاوى و عەبادى خالى ھاوبەشيان لەگەل كازمىدا زۆر بووھ.